

228/1

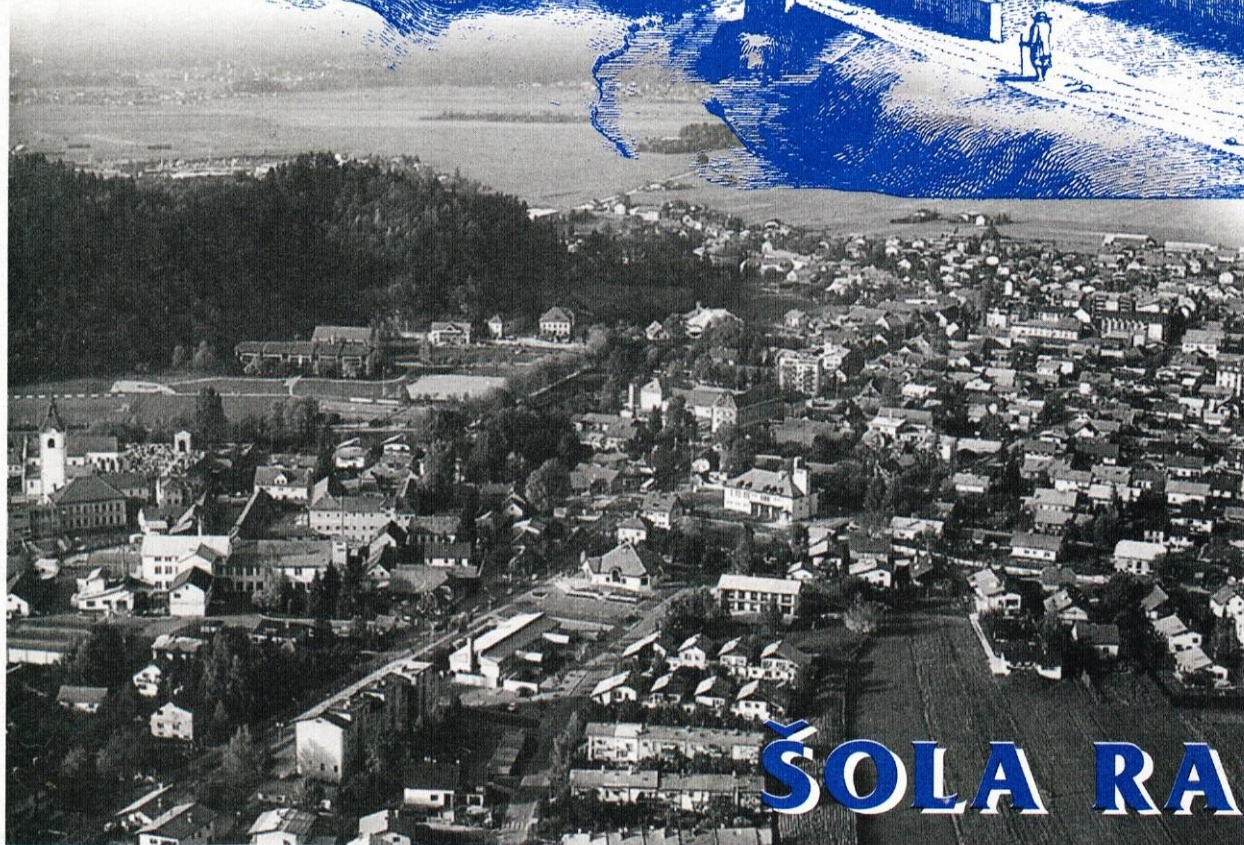
1993/1-3
1994/4-14
Mengeš št. 2

MENGŠAN

glasilo KS Mengeš

številka 1 / letnik I / vinotok / 1993

ŠOLA RASTE
MIHAELOV SEJEM
KULTURNI SPOMENIKI

NOVO V MENGŠU !

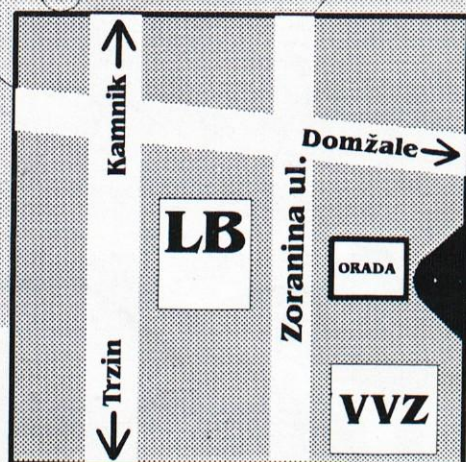
RIBARNICA **ORADA**

Nudimo vam dnevno sveže :

- morske ribe
- školjke
- rake
- sladkovodne ribe
- žabe
- rake

zamrznjene ribe in filete

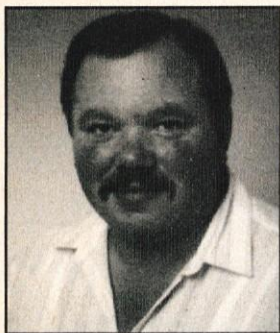
odprto NON-STOP

Lukati Feliks
Zoranina 5a

MENGŠ (poleg banke)

UVODNIK

Janez Per

Mengšanke in Mengšani!

Dobili smo novega Mengšana! Časopis, ki je prvič izšel l. 1930 in občasno izhajal ob večjih dogodkih. Kasneje je bilo izhajanje prekinjeno iz bolj ali manj znanih razlogov.

V času svojega aktivnega delovanja v KS Mengeš opažam premajhno obveščenost. Današnji čas narekuje vse večjo potrebo po informiranosti o dogodkih in delu naše KS.

Z Mengšanom želimo popestriti utrip našega kraja, ki se razvija v prijazno in z vašo pomočjo urejeno mesto. Svojčas je bil tisk le informativen, zdaj pa je nosilec vaših mnenj in sredstvo za sporazumevanje med seboj.

Veseli bomo vaših prispevkov in sodelovanja, mi pa si bomo prizadevali upoštevati želje, pripombe in potrebe krajanov. Glasilo naj bo uporabno, kritično, odraz naših delovnikov in praznikov. Povezuje naj nas v celoto oziroma skupnost prijaznih ljudi med seboj in do tujcev, ki se bodo namerno ali nenamerno ustavljali v naših krajih.

Sodelujmo z Mengšanom in mu s svojimi prispevki pomagajmo preživeti!

Janez Per, odg. urednik

Drage bralke, spoštovani bralci!

Mengšan pomeni prebivalca Mengša ali bližnje okolice. V rokah imamo novega Mengšana, novega krajana, novega soseda. Morda pa to ne bo le sosed, s katerim ne spregovorimo niti besede.

Časopis Mengšan bo naš vsakomesečni redni obiskovalec. Radi ga bomo sprejeli, saj nam bo pripovedoval o življenju v naši KS, šoli, društvih, kulturi, športu, z županom nas bo popeljal na obisk k našim jubilarantom, nam predstavil pomembnega človeka, oglasili pa se bodo tudi mladi. S kuharskimi recepti in praktičnimi nasveti vam bomo skušali olajšati in popestiti vsakdanja opravila. Seveda pa ne bomo pozabili na humor, nagradne uganke in križanke, reklame, oglase, ...

Vsi ljudje vse vemo, pravi star pregovor. To bomo dokazali tudi v Mengšanu. Prepričana sem, da boste radi dopisovali, poročali o stvareh, ki so zanimive za vse, pa o njih ne vemo nič.

Vabim vas, da do 12. v mesecu oddate svoj prispevek na uredništvo Mengšana. Časopis bo dober, če ga bomo gradili skupaj.

Vesela sem, da je prva številka novega Mengšana pred nami.

Že nekaj časa smo ga napovedovali in vaša pričakovanja so velika.

Ali smo jih izpolnili ali ne, bodo povedala vaša pisma, ki jih bomo objavljali v rubriki Vaša pošta. Želim, da izrazite svoja kritična mnenja! Mengšan bo zato boljši!

Mengšanu želim, da bi bil v vaši hiši prijazen gost, katerega boste z veseljem pričakovali vsak mesec!

Tatjana Sivec Strmšek, gl. urednica

KAZALO

UVODNIK.....	3
MENGŠANU NA POT	4
MIHAELOV SEJEM SE VAM	
PREDSTAVI.....	5, 6, 7
ŠOLA RASTE.....	8
MRLIŠKE VEŽICE V MENGŠU.....	9
MISIJON V ŽUPNIJI	
SV. MIHAELA.....	10
ŽUPAN NA OBISKU	11
MENGEŠKI FOLKLORISTI MED	
KRAJANI KRKE	
NA DOLENJSKEM	11
KULTURNI SPOMENIKI	
V MENGŠU.....	12
Z OBČINSKEGA	
PRVENSTVA GASILCEV	
V IHANU	13
NAŠI POKROVITELJI SI	
ZASLUŽIJO MEDALJO.....	13
MI PA ŽE MIGAMO	14
GOBE, GOBE	14
KROMPIR	14
PODOBE PREDNIKOV V	
TRDINOVIH BELEŽNICAH	15
KOSTI SO POJEDLE	
NAŠEGA PSA.....	15
OGLASI.....	15
OBVESTILA.....	15
NAGRADNA UGANKA	16

MENGŠAN, mesečnik KS Mengeš

Uredništvo: Ogrinovo 5, Mengeš

telefon/telefaks: (061) 739 - 353

Glasilo ureja uredniški odbor:

Tatjana Sivec Strmšek (glavna urednica),

Janez Per (odgovorni urednik),

Marija Cvetek, Jože Vahtar, Jože Brojan,

Ivan Sivec (člani).

Oblikovanje in računalniška obdelava:

Vinko Mav

Izdaja: MI AMIGO d.o.o.

Mengšan izhaja v nakladi 2000 izvodov in ga

prejemajo gospodinjstva Mengša, Topol,

Loke in Dobena brezplačno na dom.

Tisk: ■ Mozirje

AgeA

MENGŠANU NA POT

Mengšan je spet pred vami. To je velik dogodek za krajevno skupnost Mengeš, saj je z veliko vnetostjo ugriznila v enega najbolj kislih jabolk - informiranje.

Kot sami dobro veste, je časnik Mengšan občasno že izhajal. Tako takoj po vojni kot ob različnih izrednih priložnostih. Pri prvih povojnih izvodih nisem bil prisoten, ob posebnih številkah pa. Te posebne številke so namreč izhajale ob NNNP. Nič nas ne sme presenetiti, pred volitvami in pred glasovanjem za samoprispevek. Ob vseh teh priložnostih se je samo po sebi izkazalo, da imamo v drugih glasilih, ki bi morala v vseh pogledih pokrivati tudi našo krajevno skupnost, premalo prostora, pa čeprav je naša krajevna skupnost že tedaj štela okoli pet tisoč krajanov.

Občasnik smo tedaj pripravljali silno vneto. V nekem smislu je šlo za partizanski odnos do sporočanja, partizanski v najboljšem pomenu besede. V odboru smo sedeli trije, od tega dva pismena, dodelili so nam še eno tipkarico, aktivirali so skupino mladincev in zaplenili ciklostil ... In potem smo delali ves dan kot navita ura. Spominjam se, da so prav ob akciji NNNP, pa kolikor je že bila smešna, prav v vsakem gospodinjstvu dobili še istega dne časnik s šestimi stranmi, kar je dosežek tudi ob današnji tehniki. Bili smo pač vsi vneti za stvar od uredniškega odbora do ciklostilarjev in raznašalcev.

Ker sem tako rekoč dvajset let sodeloval z občinskimi glasilom, lahko iz prve roke napišem tudi nekaj tovrstnih izkušenj. Ko sem prišel leta 1972 v Mengeš, sem v roke z veseljem vzel tudi občinski časopis, v katerem pa ni bilo skoraj nobene novice o Mengšu. Kot da največja krajevna skupnost v domžalski občini sploh ne obstaja. To me je tako ujezilo, da sem takoj popisal pet prireditev, ki so se v štirinajstih dneh zvrstile v Mengšu. Objavljena pa je bila samo ena. Pri tedanjem uredniku Brojanu sem takoj ostro protestiral, rezultat pa je bil, da me je povabil na kuhano vino k Tatjani, kjer mi je razložil, da je treba tudi v občinskem časopisu delati ves čas izbiri med tem, kaj je pomembno za občino in kaj za sam kraj, kaj od njega pričakujejo občinski vrhovi in kakšen časopis bi rad imel. Pogovorila sva se dokaj odkrito in tudi rezultat je bil ugoden: v vsaki številki Poročevalca je bilo vsaj nekaj o Mengšu. O Brojanu pravzaprav vse najlepše. Tu pa tam mi je celo sam predlagal, naj pripravim novega Mengšana za rubriko Dober dan, domžalski občan, ker nama je bilo pač obema jasno, da smo tudi Mengšani - pa čeprav včasih s stisnjenimi zobmi - domžalski občani. Sodelovanje je bolj ali manj dobro teklo poldrugo desetletje.

Tu in tam je bilo o Mengšu napisanega res že toliko, da je bil Poročevalec že skoraj mengeški. Mengšani smo se ob tem zadovoljno

smejali, iz Domžal pa so prihajale hude obtožbe, ki so seveda letele tudi na urednika. To sem opravičeval s tem, da je v Mengšu pač veliko organizacij, društev, posameznikov, ki so nekaj izjemnega, veljalo pa je tudi pravilo, da proslave ni bilo, če ni bila zabeležena v občinskem Poročevalcu.

Pri takšnem spremljanju dogodkov nisem imel slabega občutka, v Domžalah pa sò me imeli za neumnega, saj sem vse to počel za nikakršni honorar. Še danes imam doma dokaz, da sem za šestintrideset člankov prejel tolikšen honorar, da nisem mogel kupiti niti zavitka papirja. Rečeno še drugače: zavestno so se norčevali iz novinarskega dela, kar sem jim na sestanku dvakrat povedal, potem pa so tako sestanke kot letoletna srečanja dopisnikov preprosto - ukinili!

Spremembo oblasti in s postavitvijo strank pri nas se je spremenilo tudi informiranje. Poročevalec je postal Slamnik, Brojan se je sam odžagal, postavili so Stražarja, ki pa se je na delo spoznal bistveno slabše. Slamnik je bil na začetku po mnenju strankarsko neopredeljenih ljudi - tudi sam se ne obremenjujem z nikakršno pripadnostjo - glasilo krščanskih demokratov občine Domžale, nekateri pa so mu preprosto rekli domžalska Družina, kar je pravzaprav velika žalitev za Družino, saj je le-ta zelo soliden verski tednik. Sčasoma je Stražar vendarle ujel nekaj več ravnotežja, pozna pa se mu, da ni bil nikdar novinar, da dela le s pridnostjo, kar pa je veliko premalo za dobro in pošteno novinarstvo. Tako domžalski Slamnik še danes 'pokriva' le del dogodkov, ravnotežje med pomembnostjo dogodkov je slabo, izhaja neredno, dopisnikov tako rekoč nima več: postal je še bolj enobarven, kot je bil prej.

Mengšani s takšnim informiranjem vsekakor nismo mogli biti nikoli zadovoljni. Idealnega sicer tudi nikoli ne bo, prav pa bi bilo, da je časnik domače občine tak, da je za občana zanimivo prebrati vse, od prve do zadnje strani, in to za vsakogar. Osebni pogledi so zanimivi samo tedaj, kadar so vpeti v širšo zasnovo. Dober časnik je samo tedaj, kadar ga piše veliko ljudi, kadar ima čimveč različnih rubrik, kadar je - zdaj ko imamo strankarski pristop k življenju - razprostrti čimveč gledanj na življenje. Zato upam, da v mengeškem primeru ne bomo ponavljali drugih napak. Slamnik je trenutno večkrat tak, da je popolnoma vseeno, ali ga prebereš ali ne: novega ne zveš veliko; kar pa zveš, je že tako in tako naprej pričakovano, ker prodajajo svojo pamet isti ljudje iz meseca v mesec.

Odkrito dvomim, da bo naš mengeški časnik sploh lahko shodil. Navadno je tako, da je na začetku poti veliko zanosa, potem pa ta na hitro poide, kajti eno je dobra zamisel, drugo pa je

izpeljava. Dobro bi bilo, da bi v Mengšu in tudi pri Mengšunu sodelovalo čimveč ljudi, da bi v njem pisali iz čimveč zornih kotov, da bi bilo objavljeno tisto, kar je res zanimivo za vse. Pri tem bi bila dobra čim bolj odkrita beseda, čim manj hvaljenja po nepotrebnem, čim manj oziranja na druge. Zelo narobe bi bilo, da bi moral Mengšan izhajati samo zato, ker nam Slamnik ni dovolj blizu. Poleg tega menim, da bi bilo treba pritegniti k sodelovanju vse tiste naše krajane, ki znajo pisati, a so zaradi komodnosti in tudi zaradi zgoraj opisanih razlogov hitro stopiti na stran. Seveda pa je treba njihovo delo tudi ovrednotiti, danes je pač čas denar. Fraze o tem, da je treba nekaj narediti tudi za domači kraj, so pač samo fraze: devetdeset odstotkov ne naredi nič, pa so prav tako naši krajani, in žalostno je, da se ne plača simbolično vsaj tistih, ki so pripravljeni delati. Lep primer tega je časnik To je to. Dokler so bili prispevki dobro honorirani, so vanj pisali celo drugi slovenski pisci, ko je zmanjkalo denarja, je časnik propadel. Tako bo tudi v mengeškem primeru, če to ne bo pošteno urejeno že na začetku.

Sicer pa - če bo mengeška krajevna skupnost s drugo leto res postala občina - občina potrebuje tudi svoje glasilo! Če bomo občani toliko zreli, da ga bomo znali pripravljati in ga imeti za svojega. Drugače pa bo pač propadel: zamisel ostane zamisel, če ljudem ni dovolj do njihove uresnitve.

Želim si, da bi bil Mengšan za vse krajane boljši lokalni časnik kot vsi doslej, da bi opravljal svojo funkcijo v vsej potrebni širini in da bi ga bili ob izidu zmeraj veseli vsi. Postali smo tako veliki, da se med seboj ne poznamo več, zato bi bilo dobro, da bi nas vsaj Mengšan povezoval in nam držal ogledalo. Srečno, Mengšan!

Ivan Sivec

MIHAELOV SEJEM SE VAM PREDSTAVI

Dediščina trgovanja

Sejmi so bili vseskozi bogata paša za oči, na njih se je dobilo vse mogoče. Tudi sejemske odredbe so bile zelo širokogrudno določene. Ta oblika občasnega kupčevanja je poleg vsega "svojevrsna prireditev brez režiserja", je zapisal naš vodilni etnolog dr. Janez Bogataj v svoji knjigi *Sto srečanj z dediščino na Slovenskem*. Ta je letos izšla pri Prešernovi družbi v Ljubljani in v njej je takole predstavil to pomembno dediščino: trgovanja (str.228):

Semenj ali sejem

Poglavitno dediščino trgovanja predstavlja semenj ali sejem, kot oblika občasnega kupčevanja. Sejmi so bili (in so še vedno) tako v vaseh, kot tudi v trgih in mestih, kjer se tem oblikam dediščine v sodobnosti pridruži oblika poslovno prodajnega sejma, oblike, ki jih poznamo že iz 19. stoletja. Oblike "klasičnega" sejmarstva segajo daleč nazaj v zgodovino. Tako so bili že v starem Rimu znani tedenski sejmi, ki so bili vsak deveti dan. Taki in podobni sejmi se prenesajo tudi v srednjeveška mesta, kjer veljajo za njih posebne pravne norme. Po teh je lahko določena oseba organizirala sejme in tudi pobirala pristojbine. Pravica do organiziranja sejmov se je podeljevala s kraljevimi ukazi.

Sejmov poznamo več vrst: letne in tedenske sejme v mestih in trgih, letne sejme po vaseh, tedenske sejme po vaseh, ki niso bili preveč razširjeni (14. in 15. stoletje), specializirane sejme (npr. za živino) in sejme, ki so povezani s proslavo ali praznikom posvetitve cerkve. Slednje imenujemo tudi žegnanjske sejme in predstavljajo še iz poganskih šeg izvirač model, za katerega je od 6. stoletja dalje značilno, da so ga sestavljale najrazličnejše "veselice" in tržni sejmi, ki so prirejali (in se še prirejajo) na praznik ali proslavo godu cerkvenega patrona, svete osebe ali skrivnosti. Letni sejem na našem podežlju se je torej že v srednjem veku združil s krajevnim cerkvenim praznovanjem. Do 19. stoletja je na področju organiziranja sejmov veljal poseben "semanji mir", ki ga je zagotavljalo semanje sodstvo, in udeleženci sejma, prodajalci in kupci, so bili ustrezno zavarovani. Sejmi so bili po krajih, od koder so prihajali obiskovalci, lokalnega ali širšega pomena. Nekateri so trajali tudi po več dni. Svojevrsna sestavina vsakega sejma so (bile) sejemske stojnice, torej razporeditve in posredovanja izdelkov. Tako razlikujemo specializirane (npr. lončarske, kovaške, čevljarske, zeliščarske) stojnice in stojnice z mešano rabo.

Prav vprašanje stojnic zadnja leta razburja mestne glave npr. v Ljubljani. Nobena od

stojnic ni dovolj dobra za tako pomembno mesto, kot je, tudi moja, Ljubljana. Pa vendar: sejem je vedno predstavljal posebno obliko kupčevanja. Šlo je za občasno, nekajdnevno prodajo, za katero je bil tudi po njenem zunanjem videzu značilen t.i. "nasprotni" svet. Neobičajna ponudba na neobičajen način, mi pa tako radi prazno estetiziramo, razpravljamo o obliki stojnic, kako bomo počistili ves kič ipd.... Toda sejem je bil vedno nekaj nasprotnega. Pred mnogimi vrhunskimi arhitekturnimi stvaritvami, vsaj tako pomembnimi, kot je Plečnikova Ljubljana, se še danes enkrat ali dvakrat na leto odvijajo sejmi. In prav nič v drugih mestih ne

razmišljajo, kako se sejemske stojnice prilagajajo oblikovani strukturi in zgodovinskemu jedru. Ker so del tega jedra že davno bile!

Na Slovenskem se čez leto zvrsti še okrog 100 žegnanjskih sejmov, z drugimi vrstami sejmov jih je še čez 130. Vsekakor lep "ostanek" dediščine, ki je premalo prisotna v naši zavesti. Pogosto ljudje zavijemo z nosom, "saj to vse skupaj ni nič drugega kot en sam kič!" Sejmi so vedno bili paleta vsega, predvsem pa ponudba množičnega za množico. Tudi ta, kjer so z odredbami predpisovali, kaj se sme in kaj ne sme prodajati, vidimo, da so bili kriteriji zelo široko postavljeni. Prav to nam mora biti pred očmi, ko danes

Mihaelov sejem bil je živ kljub slabemu vremenu v soboto popoldne.

Foto: Peter Škrlec

MIHAELOV SEJEM SE VAM PREDSTAVI

sprejemamo ali zavračamo sejme. Sejmi so poleg vsega svojevrstna prireditve brez režiserja, družabni dogodek, prvovrstna turistična prireditve. Če pa si bomo zaželeli kakovostnih izdelkov, vrhunskih umetnin, krzna ipd., bomo šli v specializirane trgovine, butike in galerije.

O sv. Mihaelu

"O svetmo Mšev je vse zrev," pravimo v Bohinju. Takrat priženejo tudi krave iz planine, saj sv. Mihael zapira leto. Včasih so se tudi hlapci in dekleta selili od gospodarja h gospodarju ali pa so se na ta dan pogodili, da bodo še ostali pri hiši. Tudi za otavo je zadnji čas, da jo kmet pospravi, če hoče, da se mu bo še posušila na soncu, sicer jo bo sušil le na peči, v Bohinju pa v retru. Mihaelovo torej predstavlja pravi začetek kmečke jeseni, ki je še marsikje po Slovenskem povezan z raznimi običaji. V Beneški Sloveniji blagoslovljajo rakle, kole, s katerimi klatijo kostanj. Grozdje se sme trgati šele v sv. Mihaelu, kajti on prežene kače, ki so do tedaj tičale v njem. V Mihaelovem takole zapojejo Belokranjci dozorevajočemu grozdju:

Došel je, došel sv. Mihól,
on ga bo zoril, jaz ga bom pil.
He, kume moj dragi,
zdaj se napij,
kmalu nas né bo,
zdaj ga zavžij...

Na Koroškem ponekod otroci še vedno kololedujejo ta čas, na Štajerskem pa poznajo celo mihelsko kolednico. Ti obhodi so povezani še s poganskimi običaji, ko so duhove rajnih

pridobivali z darovi. V krščanstvu pa je to vlogo prevzel sv. Mihael, saj je ta nadangel spremljevalec umirajočih in njihov vodnik v nebeško kraljestvo, kjer duše vaga. V Bohinju dodajo še: "To pomeni, da bi se za slehernika prevesilo v pravo stran, da bi tehtnica sv. Mihaela zanihala tako, da bi bila "večna sodba milostljiva".

Tudi France Prešeren si je v svojem drugem povčnem sonetu Sanjalo se mi je... "izposodil" tehtnico sv. Mihaela, da bi ocenil Petrarkove in svoje sonete:

In tam na tehtnico svet'ga Mihela s Petrarkom
d'jala sva sonete svoje,
visoko moja skled'ca je zletela.

In ko je Prešeren položil še Julijine vrline na tehtnico duš, sta bili skodelici v ravnesju:

Prid'jala čednosti sva nje in tvoje
vsak svojim pesmam, in skodela
njega ni bila niž od skled'ce moje.

Svetega Mihaela najdemo še v mnogih ljudskih spesmi in v molitvah. Naj omenim le še Zvat očenaš, ki mi ga je povedala Dolinškova mama iz Mengša. V njem svet Mihev streže pri maši v beli cerkvi. Češčenje sv. Mihaela se je še posebno razširilo po vsem krščanskem svetu z molitvijo k sv. Mihaelu kot zavetniku vesoljne Cerkve v boju zoper zalezovanje hudobnega duha. Hudobni duh pa škoduje vsemu stvarstvu, zato so se ljudje tudi v "boju" z naravo in vremenom zatekali k njemu. V zvezi z njim med ljudmi kroži mnogo vremenskih pregovorov:

Če na Mihelovo sever vleče, veliko zimo in sneg obeče.

Zdolec in sever z Mihalom v boj, gorje ti pozimi še za pečjo.

O sv. Mihaelu če grmi, viharjev veliko pozimi buči.

Če pred Mihelom jasna je noč, bo tudi zime velika moč.

Če sv. Mihael v želodu leži, obilo nam božič s snegom pognoji.

V sv. Mšev je vse zrev.

In če je o sv. Mihaelu vse zrelo, je te pridelke potrebno tudi spraviti v denar ali si jih priskrbeti za ozimnico. Zato je bilo včasih povsod po Slovenskem veliko Mihaelovih sejmov, tako tudi v Mengšu, ki se ponša s farno cerkvijo sv. Mihaela. Letošnji Mihaelov sejem v Mengšu je obnovil in povezal starodavno in bogato tradicijo žegnanjskih sejmov in sejmov v čast godu cerkvenega patrona.

Marija Cvetek

Spoštovani gospe in gospodje, draga mladina in otročad!

Gleda pogodbe na splošno je treba pripomniti, da v ljudskem pravu nikakor ni obvezna pismena oblika. Besedam verjamejo. Potrebno je le, da sta navzoči vsaj dve prič. Po vsaki pogodbi se pije likof, ki ga plačata kupec in prodajalec. Tako je zapisano v zgodovinskih knjigah o mengeških sejmih. Tako so stoletja nazaj sklepali kupčije naši predniki na sejmih v Mengšu.

V starih časih so bili v Mengšu trije sejmi. Prvi je bil na tiho nedeljo, drugi na velikonočni ponedeljek, tretji na praznik nadangela Mihaela, ki je zavetnik mengeške fare. Vseh sejmov je bilo včasih sedem in sicer:

- 9. februarja na god sv. Polone,
- 17. marca na sv. Jedrti dan,
- 25. maja na sv. Urbana,
- 6. novembra na sv. Lenarta,
- 13. decembra na sv. Lucijo,

leta 1905 pa so izvedli sejem še 5. julija na dan sv. Cirila in Metoda. Toda v vseh časih je v Mengšu bilo najbolj slovesno na Mihaelovem sejmju.

Spoštovani obiskovalci!

Mengeš je staro obrtniško središče. Janez Trdina, mengeški rojak, je zapisal: "Mengeški obrtniki in rokodelci so na dobrem glasu. Zaradi tega prijel se jih je pridevnik "gosposki".

Zbor treh godb je prijetno popestril vzdušje ob slovesni sveti maši na prostem v času Mihaelovega sejma.

foto: Peter Škrlep

MIHAELOV SEJEM SE VAM PREDSTAVI

Imeli smo gosposkega kovača, gosposkega čevljarja, peke, kramarje, klanfarje, mesarje, krznarje, žnidarje in žganjekuharje, klobasarje, pletkarje, slamnikarje, šuštarje, fingrete in knoftrje, zidarje, tesarje, sadjarje, bognarje in zotlarje, fotografe, vrtnarje, kamnoseke, mlinarje, žagarje in mlinске mitarje, klobučarje, pečarje, lončarje, opekarje in pivovarje itd.

Vsi ti in mnogi iz okoliških in daljnjih krajev so naredili mengeške sejme največje na Gorenjskem.

Potem so se razmere nasilno spremenile: obrt je bila zatirana, zemlja podržavljena, obrtne šole v Mengšu so bile ukinjene in sejmi so preminili. Čas majstrstva, čas gosposkih obrtnikov je minil.

Razmere se danes počasi spreminjajo. Potreba po kvaliteti se ponovno uveljavlja. Podjetnost pa tako in tako ni bila nikoli zaprta.

Že pred tremi leti smo se odločili, da postopoma vrnemo našemu kraju tisto imenitno vsebino, ki jo je nekoč že imel. Del te vsebine so gotovo tudi sejmi v Mengšu.

Danes izkazujem vso čast mengeškemu županu gospodu Janezu Peru in njegovim sodelavcem v odboru Mihaelovega sejma, ki so s člani sveta krajevnе skupnosti, gasilskega društva, Mengeške godbe in turističnega društva pripravili današnji sejem in razstavo ter predstavitev domače in umetne obrti. Pozdravljam vse, ki kakor koli sodelujete na današnjem sejmu. Želim, da sejmi v Mengšu dosežejo nekdanjo raven, da postanejo zgleden primer, primer uveljavljanja domače in umetne obrti, pristne slovenske kulinarične ponudbe, kulturno in duhovno doživetje, turističnega atrakcija in seveda dobra kupčija. S to željo in s to voljo razglašam, da sta razstava in Mihaelov sejem 1993 odprta.

Janez Škrlep

V času Mihaelovega sejma se je zvrstilo veliko prireditev. Kulturno-zabavni program je tekel dva dni. Kljub slabemu vremenu v soboto popoldne je sejem, ki je bil včasih v Mengšu tradicionalen, oživel.

Mnogi obiskovalci so imeli kaj videti. Organizatorji Mihaelovega sejma KS Mengeš, Turistično društvo Mengeš, Mengeška godba in Gasilsko društvo Mengeš so se potrudili. S skupnimi močmi gre lažje, iz ideje nastane projekt, iz projekta pa prireditev.

Slavnostna otvoritev, predstavitev starih običajev in obrti, razstava, prodaja, zabava, sv. maša na prostem, blagoslov gasilskih avtomobilov, nastop godb na pihala, pritrkavanje, harmonikarji, citrarji, kitaristi, ŽIV ŽAV, narodno-zabavni ansambli, narodne noše so bili dovolj velik razlog za to, da je bil sejem živ.

Cilj ni bila kramarija, pač pa ponovna oživetev Mihaelovega sejma, ki je bil živ še po drugi svetovni vojni, ko je sejemska vnema pojemala. Vendar sem prepričan, da bo drugo leto spet vsaj tak, pa ne le tak, večji, lepši, boljši, z večjim številom obiskovalcev in ... lepo vreme naročamo že letos. Velja?!

Ves čas sejma je bila na stojnici Turističnega društva Mengeš na voljo Knjiga pripomb s sejma. Bili ste pogumni in napisali vaša mnenja. Nekatera bomo objavili kot iskricе, podpisati pa jih ne upamo, saj nismo dobili vašega dovoljenja.

Tatjana Sivec Strmšek

Vsem organizatorjem iskrene čestitke in vse priznanje. Nehote mi uhajajo misli v otroška leta, ko smo se podili med "štanti" po sejmu.

Najlepša prireditev v tem obdobju.

Če Mengšani vkup stopjo, potem "rata" nekaj uspešnega. Čestitamo!

Ful uredu, sam več b' mogl zaston dat.

Lepo, da se obnavljajo stari običaji! Posebno lepo je bilo pri sv. maši ob sodelovanju treh godb.

Zadnji čas, da se nekaj dogaja po stari tradiciji.

Žig Mihaelovega sejma

JOŽE SKOK

Veselovo nabrežje 16, 61234 Mengeš

Telefon: 061 / 737 300

meritev in

nastavitev

podvozja,

montaža,

centriranje in

vulkanizacija

avtoplaščev

**AVTOOPTIKA
VULKANIZERSTVO**

**PRODAJA
AVTOPLAŠČEV**

Blagoslov gasilskih avtomobilov je bil poseben dogodek za vse obiskovalce.

foto: Peter Škrlep

ŽIVLJENJE KS

ŠOLA RASTE

Iz programa krajevnega samopriskpevka, ki je bil uveden s 01.01.1993 v višini 1% neto OD krajanov Mengša, Topol, Loke in Dobena, smo pričeli z obnovo OŠ Mengeš: obnova kuhinje, ki je bila dokončana 25. avgusta letos, prizidek s šestimi učilnicami in garderobo s pridobitvijo 2 novih učilnic.

Vrednost del, ki bodo končana v letu 1993, znaša čez milijon DEM. V letošnjem letu je prišlo iz občinskega proračuna 300.000 DEM, v naslednjem letu pričakujemo nadaljnjih 315.000 DEM iz istega vira, razlika pa bo pokrita v naslednjih petih letih do izteka izglasovanega samopriskpevka.

Dela izvaja SGP Graditelj Kamnik.

Člani gradbenega odbora za obnovo OŠ Mengeš:

Tomaž Štebe, predsednik IS občine Domžale;
Janez Per, predsednik sveta KS Mengeš;
Irena Gričar, sekretarka Sekretariata za družbene dejavnosti občine Domžale;
Tone Preskar, član IS občine Domžale;
Branko Lipar, ravnatelj OŠ Mengeš;
Martin Ogrinc, tajnik KS Mengeš.

1 4.05.1993 je bila podpisana pogodba z izvajalcem del SGP Graditelj Kamnik v prostorih KS Mengeš. Zakopali so pet dni kasneje. Veselo na delo, smo rekli, da bodo naši otroci lahko čimprej nabirali znanje v novih prostorih, ne pa tako utesnjeni kot so sedanje generacije.

Nekaj mesecev kasneje, 20. novembra 1993, pa ravnatelj mengeške osnovne šole, g. Branko Lipar, že napoveduje otvoritev novega prizidka.

Zaradi kratkih rokov so bili zapleti toliko večji. Zunanja dela so tekla brez težav, težje je bilo s prenovitvenimi deli v notranjosti, saj je bilo vse potrebno urediti do pričetka pouka. Največja pridobitev je povečava kuhinje, pravi ravnatelj. Ostala je na istem mestu, le funkcionalnost se je povečala. Sedaj je vse v skladu s sanitarno-higienskimi predpisi. Dovoz do kuhinje je urejen z dostavnimi avtomobili, skladišča so velika, red v kuhinji pravi.

Kuhinja je začela z delovanjem že 25. avgusta, tako imajo otroci malico in kosila že od pričetka šolskega leta.

Z novim vhodom bodo preprečili sprehajanje po šoli v umazanih čevljih.

G. Lipar je povedal, da bodo po jesenskih počitnicah otroci začeli s poukom v eni izmeni (v izmeni so imeli pouk učenci 2. in 3. razredov), s tem pa je dosežen cilj, katerega so si zastavili. V času prostih dni bodo namestili opremo, saj bodo dela pravočasno končana.

Pričetek pouka še ni določen, o tem bodo odločali starši z anketo. Po strokovnih

ugotovitvah je najboljša ura za pričetek pouka poldeveta. Predure se bodo priključile pred ali pa po pouku. Če bodo starši za to, bodo organizirali tudi jutranje varstvo.

In še sporočilo g. ravnatelja: "Pogoji za delo bodo dobri. Za delavce šole je sedaj še večja obveza za kvaliteten pouk, še bolj bodo delali v dobro otrok in staršev.

V obstoječe prostore bomo namestili novo, sodobno opremo, katero pa je potrebno še kupiti. To je naloga naslednjih let, za pomoč pa bomo prosili tudi starše.

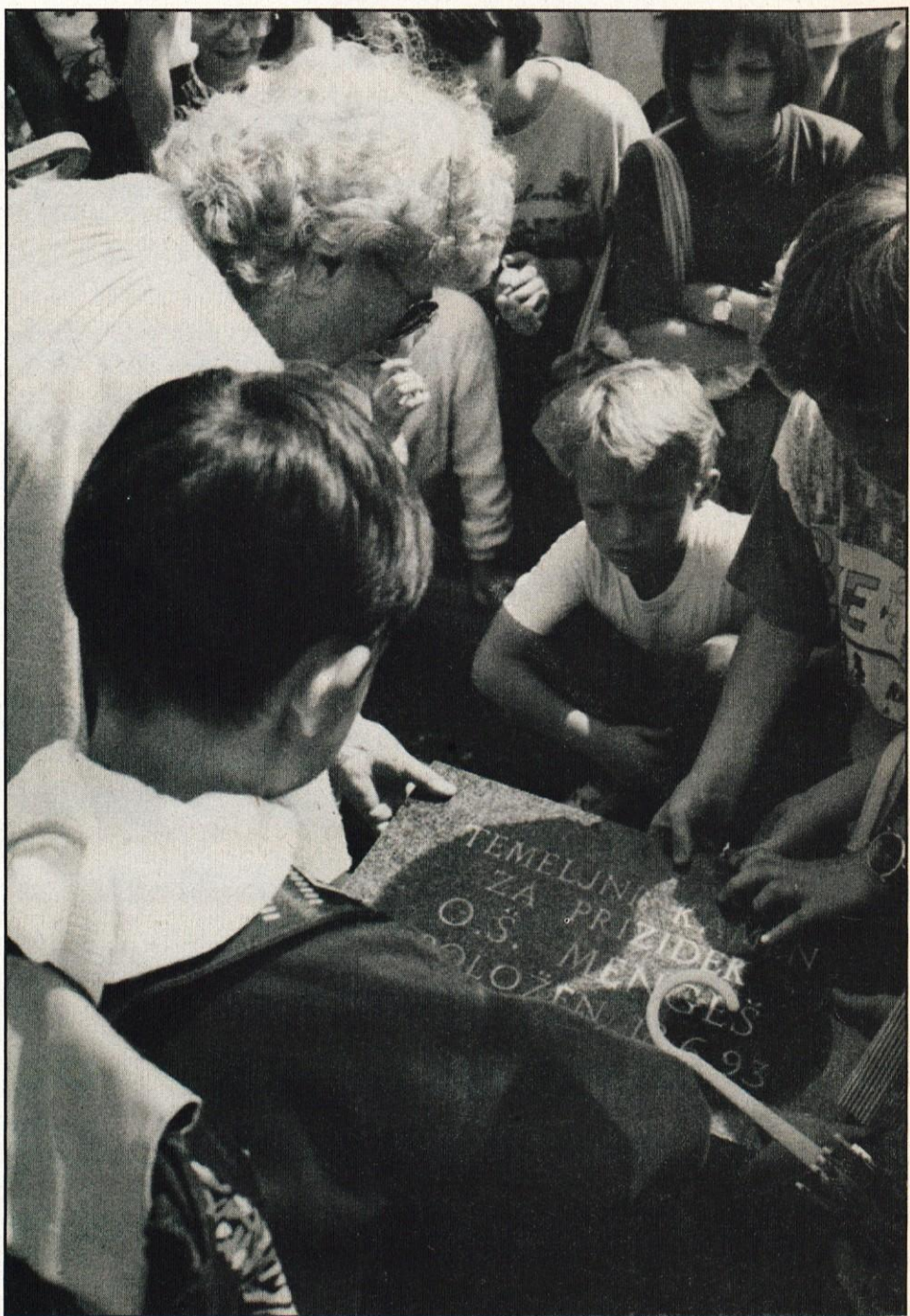
Vsebina pouka bo še bolj bogata, čeprav si

tega brez staršev in okolice ne predstavljamo. Otroci morajo imeti širok izbor prireditev, krožkov, interesnih dejavnosti poleg rednega šolskega programa. K sodelovanju bomo povabili tudi zunanje sodelavce.

Okoli šole je veliko zelenih površin, ki še niso zasajena. Podjetju Semesadike iz Mengša predlagam, da naredijo vzorčni nasad, saj bo veliko obiskovalcev, ki bi si to lahko ogledali.

Vabim vas na otvoritev novih šolskih prostorov v soboto, 20. novembra 1993!"

Tatjana Sivec Strmšek

Temeljni kamen prizidka Osnovne šole Mengeš je bil položen 12. 6. 1993.

Foto: Peter Škrlep

ŽIVLJENJE KS

MRLIŠKE VEŽICE V MENGŠU

Morda niste vedeli?

Zemljišče, ki je last župne nadarbine Mengeš, je Cerkev blagohotno dovolila KS Mengeš uporabljati za potrebe pogrebov.

Zunanja ureditev je bila izvedena v sredini 70. let, a ni bila nikoli dokončana. "Obstoječe tlakovanje je potrebno temeljite obnove, z obnovo pa je potrebno celotno ploščad odvodnjavati. K arhitektonski obdelavi ploščadi sodi tudi pravilna ozelenitev," pravi v svojem poročilu F. Hribnik, dipl. inž. arh. "Star tlak je potrebno dvigniti in ga nadomestiti z novimi kulir ploščami in granitnimi kockami... Okoli dreves je potrebna litoželezna mreža. Tlakovanje se izvede v predpisanih padcih, kar omogoča hitro izsušitev... Posaditi je potrebno samo drevesa, ki prostorsko dopolnjujejo ploščad (javorje, lipa, tulipanovec, ...)

Ob strehi oziroma lupini, ki bo izvedena v bakreni zaščiti, se posadi vinika, ki bo v štirih letih pokrila del lupine in še poudarila poslovilni objekt."

K vežicam bodo pripeljali telefonski priključek, javno razsvetljavo, ozvočenje ter pomembno: našel se bo prostor za svojce v priročni kuhinji.

Pa bomo Mengšani bogatejši še za eno obnovo ter pridobitev!

(napisano v mesecu juniju)

Mrliške vežice bodo lepše

Poleg šole KS Mengeš obnavlja tudi mrliške vežice. Denarni vir je prav tako izglasovani samoprispevek 06. decembra 1992. V celoti bomo obnovili mrliške vežice, poslovilno ploščad, prostor za svojce s priročno kuhinjo, ozvočenjem in zgradili 35 parkirnih mest ob vežicah. Projekt stane 290.000 DEM. 17.800 DEM bomo zagotovili iz občinskega proračuna, 56.900 DEM iz sklada stavbnih zemljišč, razliko pa v petih letih iz imenovanega samoprispevka.

Dela izvaja SGP Graditelj Kamnik.

Člani gradbenega odbora so:

Janez Škrlep, podpredsednik KS Mengeš;

Matej Zevnik, župnik;

Jože Skok;

Tone Benda;

Lado Kosec;

Filip Vrhovnik.

(napisano v okt. 1993)

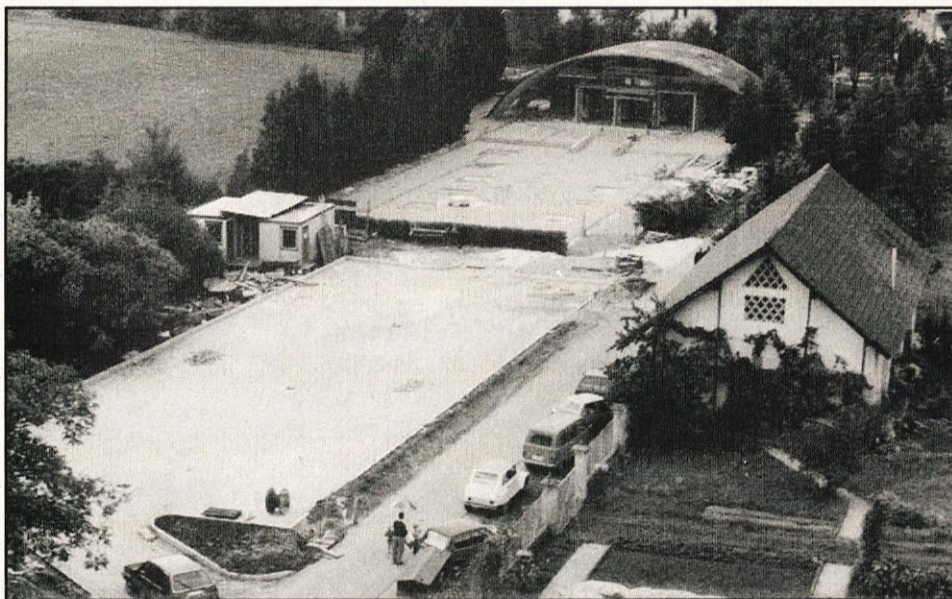

Foto: Janez Škrlep

Staretove grobnice

Na pokopališču v Mengšu ste verjetno opazili odstranitev stare mrtvašnice in obnovitvena dela male in velike Staretove grobnice. Obe sta bili potrebni temeljitega posega. Vrednost del znaša preko 41.000 DEM. Večji del sredstev bo

zagotovljen iz proračuna občine Domžale iz naslova kulturnih spomenikov.

Dela izvaja VGP Hidrotehnik Ljubljana skupaj s podizvajalcem GP Trnovo.

Dokončanje del pri mrliških vežicah in grobnicah predvidevamo do 01. nov. 1993.

Foto: Janez Škrlep

Velika Staretova grobnica

ŽIVLJENJE KS

MISIJON V ŽUPNIJI SV. MIHAELA

Misijon v župniji pomeni vrnitev k Bogu, poglobitev verskega življenja, utrditev medsebojnih vezi, posebej še krščanske ljubezni do bližnjega. K spreobrnjenju nas vabi Kristus, ki je za nas umrl in vstal od mrtvih, ter želi, da bi tudi mi vstali z njim v novo življenje.

Misijon pomeni neke vrste duhovne vaje za vse farane. Zato bo najbolj uspel pri tistih, ki bodo vsak dan prihajali k splošnemu govoru in po možnosti še k srečanjem, ki so namenjena njegovemu stanu (otrokom, mladini, zakoncem, itd.).

Tudi za naše župnijsko občestvo bo v teh dneh poseben čas milosti, ko nas bo Bog še posebej vabil k spreobrnjenju. Želimo, da bi nihče med nami ne preslišal božjega glasu. Vse, ki verujete v Boga ali iskreno iščete, vabimo k sodelovanju. Želimo, da bi v času misijona vsi našli Boga, ki je edino upanje našega življenja, in da bi ga ohranili v sebi v času veselja in žalosti, sreče in nesreče, uspehov in preizkušenj.

Misijon bo potekal v mesecu oktobru, ki je posvečen Mariji, naši nebeški Materi. Zato se v teh dneh zatekamo k Njej in jo prosimo, naj v dušah vseh župljanov rodi Jezusa.

To vabilo je namenjeno kristjanom, ki jih k misijonu pristrčno vabimo. Vsem drugim pa naj služi kot informacija o našem delu. Misijona ne želimo nikomur vsiljevati.

V GOSPODU JE MOJA MOČ IN GOSPOD JE MOJA LUČ

Program misijona

Sobota 16.10.

ČEMU MISIJON

15.00 maša za bolnike v Domu počitka
18.00 maša in govor
19.00 srečanje za mladino -
HOČEM ŽIVETI

Nedelja 17.10.

PRAVA PODOBA VERE IN BOGA

06.00 maša in govor
08.00 maša in govor
10.00 maša in govor
14.00 maša in srečanje za bolnike v cerkvi
16.00 srečanje za mladino -
KAJ MI DAJE VERA

Ponedeljek 18.10.

ALI DRSIMO NAVZDOL

08.00 maša in govor
17.00 Loka: maša in govor
17.30 srečanje za otroke
18.00 maša in govor

Torek 19.10.

NAZAJ K OČETU

08.00 maša in govor
17.30 srečanje za otroke
18.00 maša in govor
19.00 srečanje za zakonce -
NAJINO DUHOVNO ŽIVLJENJE
19.00 srečanje za ovdovele in neporočene -
NISMO SAMI

Sreda 20.10.

SMRT NI KONEC

08.00 maša in govor
17.00 Loka: maša in govor
17.30 srečanje za otroke
18.00 maša in govor
19.00 srečanje za mladino -
RAST KRŠČANSKE OSEBNOSTI

Četrtek 21.10.

BOGASTVO NOTRANJEGA ŽIVLJENJA

08.00 maša in govor
17.30 srečanje za otroke
18.00 maša in govor
19.00 srečanje za zakonce -
KAKO V DRUŽINI VZGAJAMO

Petek 22.10.

HOJA S KRISTUSOM

08.00 maša in govor
17.30 srečanje za otroke
18.00 maša in govor
19.00 srečanje za mladino -
KAKO NOTRANJE ŽIVIM

Sobota 23.10.

MOJ POGOVOR Z BOGOM

08.00 maša in govor
10.00 maša za otroke, blagoslov najmlajših
18.00 maša in govor
19.00 srečanje za mladino -
KAJ JE PRAVA LJUBEZEN

Nedelja 24.10.

NAŠA NEDELJA

06.00 maša in govor
08.00 maša in govor
09.00 srečanje s člani pevskih zborov
10.00 maša - slovesen zaključek misijona -
V ŽIVLJENJE

OBISK BOLNIKOV: Misijonarja bosta obiskovala bolnike tudi po domovih v ponedeljek, torek, sredo in četrtek dopoldne od 9.00 ure dalje.

SPOVEDOVANJE: Priložnost bo vsakokrat med mašami, v zadnji dneh misijona pa tudi čez dan. Spovedovanje bo možno še vsak večer po maši.

SREČANJA so v cerkvi Svetega Mihaela v Mengšu!

Misijon vodita p. Lojze Markelj in p. Tomaž Podobnik, DJ.

Matej Zevnik, župnik

Mengeška fara

Iz knjige Mengeš in Trzin skozi čas

ŽUPAN NA OBISKU

V torek proti večeru se je mengeški župan g. Janez Per povabil na obisk h g. Frančišku Majdiču, ki stanuje na Maistrovi ul. v Mengšu.

Gospod devet križev dobro skriva. Osem let je že vdovec, pa se zelo rad spominja svoje skrbne žene Pavle Porentove. Vzela sta se leta 1930. Rodili so se jima trije fantje in eno dekle. Preštel je deset vnukov in s ponosom povedal, da ima že dva pravnuka.

Zajtrk si pripravlja sam; na kosilo gre k sinu, večerje pa ne potrebuje, kot pravi. Stanovanje je lepo pospravljeno, skrbi pa tudi za dvorišče, da je lepo pometeno.

G. Majdič je po poklicu krojač. Tri leta se je učil, sedem let je delal pri Žnidarju, potem pa deset let delal doma za Elite iz Ljubljane. Neprijazno so ga ogoljufali za pet let socialnega zavarovanja.

S krojaštvom pa se ni dalo preživeti, čeprav so bili prav krojači svojčas najlepše oblečeni. Med vojno je delal v tovarni Induplati, potem pa je bil vratar v Traku. Celo po upokojitvi je še nekaj časa delal honorarno. 16. maja pred dvajsetimi leti se je upokojil.

Kljub trdemu delu se z veseljem spominja gradnje velike hiše v tridesetih letih. Pri krojaču je delal od 7. ure zjutraj do 10. zvečer. Dopusta ni bilo, le kakšen dan so malo skrajšali. Prosti so bili le ob praznikih.

Zabavo mu ni nikdar pomenil obisk gostilne, bil je zgleden soprog.

Razumevanje v zakonu prinese tudi dolgo življenjsko pot! Potarnal je, da ga desna rama večkrat boli, to pa je posledica šivanja. Kljub temu še vzame v roke krojaški pribor in kdaj kaj popravi. Tudi oči mu dobro služijo, saj televizijo rad gleda.

G. Frančišek Majdič, čestitamo vam ob visokem jubileju in vam želimo veliko zdravja!

Tatjana Sivec Strmšek

KULTURA

MENGEŠKI FOLKLORISTI MED KRAJANI KRKE NA DOLENJSKEM

V jugovzhodnem delu občine Grosuplje leži vas Krka, ki je tudi središče krajevne skupnosti. Ta obsega še deset vasi, v katerih živi 917 prebivalcev v 287 gospodinjstvih. Kdor si ni poiskal dela doma na kmetiji ali v zasebni dejavnosti, se je zaposlil v bližnjih podjetjih, veliko pa se jih vozi v Ljubljano.

Kot v drugih KS so tudi pri njih z več samoprispevkami urejali ceste, elektrificirali naselja, zgradili novo šolo, mostove čez lepo zeleno reko Krko, napeljali telefone.

Kmalu so začeli razmišljati o gradnji Družbenega centra. Temeljni kamen so položili že leta 1987. Z mnogo volje in urami prostovoljnega dela so ga zgradili in svečano bo odprt 29. oktobra 1993.

Pravijo, da je ta center objekt, v katerem bodo našli svoj prostor krajani, ki si želijo kulturnih in rekreacijskih dejavnosti, za kar je zgrajena večnamenska dvorana z 200 sedeži in športno igrišče. Pod isto streho je nov gasilski dom z vsemi potrebnimi prostori, ljubitelji pisane besede bodo obiskovali knjižnico, zgornji prostori pa so namenjeni sestankom krajanov.

Ves mesec pred uradno otvoritvijo se v centru odvijajo različne prireditve. Za eno so povabili tudi mengeške folkloriste. Predstavili smo se s celovečernim koncertom. Ta je bil izveden že spomladi v domačem Kulturnem domu. Z nami je na Krko odšel tudi gospod Niko Robavs. S svojo vezno besedo je plese, pesmi in glasbo povezal v zaokroženo celoto. S spleti plesov smo predstavili vse pokrajine naše lepe Slovenije od Prekmurja, Štajerske, Bele Krajine do Gorenjske. V gorenjske

splete smo lepo vpletli navade in običaje domačega kraja.

Kako pomembno pri ohranjanju ljudskega izročila pa je delo z najmlajšimi, so pokazali otroci s svojimi spleti iger, pesmi in plesov.

Krajani so bili najbolj navdušeni nad fanti Robija Stoparja, ki so v svojih domovih poiskali domače kmečko orodje, s katerimi se da izvabiti glasbene tone, kot so jih izvabljali še pred 100 leti. Grablje, kosa, perivnik, lončeni bas in klepovnik so dopolnjevali Robitovo harmoniko v sozvočje prave ljudske glasbe.

Niko je s svojimi zaključnimi besedami "V sreči in miru smo mi, ste vi, smo mi, ki smo kot vriskajoča pesem, smeh in zdravje" pozval vse obiskovalce in skupaj z nastopajočimi smo zapeli staro slovensko pesem "Nocoj je ena luščna noč".

Ob izmenjavi simboličnih daril, značilnih za posamezne kraje - Mengeš slamniki in majolke, za Krko pa miniaturno kmečko orodje - smo zaključili prijetno srečanje.

Pred odhodom smo se za kratek čas vsedli še za okroglo mizo. Predstavniki krajevne skupnosti so nam polni optimizma pripovedovali o svojem delu, o lepotah dolinice ob izviru Krke, o lovu, ribolovu, o društvih in koticah, ki naj bi k njim privabili čimveč Slovencev. Tedaj nam je bilo žal, da z nami ni bilo predstavnikov naše KS.

Ob slovesu so izrazili željo, da se vidimo v Mengšu in z veseljem smo podzavestno občutili iskro zadovoljstva, saj smo svoj kraj med Dolenjci predstavili nadvse lepo in bogato.

Štefka Mlakar

Mengeški folkloristi osvajajo domovino s svojim programom.

Foto: Štefka Mlakar

KULTURNI SPOMENIKI V MENGŠU

Sprvo številko Mengšana vam pričanjamo predstavljati tudi raziskovalno dejavnost otrok mengške šole. Najprej boste spoznali raziskovalno nalogo z naslovom: KULTURNI SPOMENIKI IN NJIHOVO SPOROČILO V MENGŠU IN OKOLICI.

Naloga je 12. junija 1993 na državnem natečaju prejela ZLATO priznanje. Natečaj za mlade zgodovinarje je razpisala Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Gradivo za nalogo so pod mentorstvom prof. Ljubice Rožman in Milice Tomšič zbrali: Veronika Benda, Urška Cankar, Petra Dacar, Boštjan Divjak, Janja Gašperlin, Mateja Ipavec, Maja Jamšek, Mateja Kalušnik, Urška Koce, Ana Nuša Komatar, Jure Korošec, Tanja Kumer, Romana Kušar, Monika Lemič, Domen Mejač, Primož Mejač, Tjaša Repnik, Nina Rožman, Meta Skok, Jure Šinkovec, Katarina Štebe, Urša Škrlep, Petra Šuštar, Gregor Tomažin, Monika Vrhovnik in Vito Železnik.

Seveda pa naloga ne bi mogla nastati brez pomoči številnih informatorjev in sodelavcev, zato je prav, da se jim ob tem za pomoč še enkrat zahvalimo. Pomagali so nam: Belcijan Alojz, Beravs Miha, Blejc Ivanka, Funtek Ivanka, Gašperlin Vida, Hribar Marko, Ipavec Anica, Ipavec Anton, Jamšek Franc, Janežič Peter, Janežič Slavka, Komatar Ana, Komatar Franc, Kompare Minka, Koncilja Andrej, Majdič Franc, Maligoj Roman, Mejač Ivanka, Mlakar Štefka, Orel Katarina, Pišek Lojzka, Pišek Slavko st., Podboršek Alojz, Podboršek Pepca, Rožman Fanči, Ručigaj Tone, Skok Janko, Slapšak Mihaela, Škrlep Franc, Škrlep Janez, Šuštar Marija, Urh Marija, Vrhovnik Ivan in Zabret Johana.

Pri nalogi pa so sodelovali še: Adlešič Petra, Benda Ana, Benda Anton, Bolta Urša, Brank Danica, Ipavec Natalija, Klemenčič Marija, Knofic Jože, Kosce Jože, Lipar Branko, Mejač Bernarda, Mejač Ivica, Pediček Damjana, Pesek Bojan, Petrina Marjanca, Rožman Jože, Škofic Smiljana, Vrhovnik Janez, Zevnik Matej in Zrim Marko.

Materialno so našo nalogo podprli: Napredek Domžale, Mengros Mengeš, LB d.d. Ljubljana - podružnica Kamnik, Papirna galanterija Aleš Milena, Trak Mengeš, MIAMM d.o.o. storitve, trgovina, svetovanje in HA-NI trgovina Mengeš.

Naloga zajema sedem poglavij in sicer:

1. Kmečke hiše v Mengšu
2. Vrbčevo kužno znamenje v Topolah
3. Kozolci v našem okolju
4. Tovarna glasbil Melodija skozi čas
5. Kulturni dom - novejša, vendar pomembna stavba v našem kraju
6. Mengeška pomnika 1. in 2. svetovne vojne
7. Nekaj zanimivosti z našega konca

Danes objavljamo uvod v nalogo, prihodnjič pa bomo nadaljevali s poglavjem Kmečka hiša v Mengšu.

UVOD

Na Osnovni šoli Mengeš učenci radi raziskujejo preteklost svojega kraja.

Kadar pomislimo na kulturne spomenike, si navadno predstavljamo veličastne, razkošne stavbe. Radi pa pozabljamo na skromnejše ali navidez manj pomembne spomenike etnološke dediščine, ki včasih že razpadajo, vendar so v preteklosti igrali pomembno vlogo v življenju

naših ljudi. Prav ti spomeniki so predstavljali velik del naše raziskave. Dodali smo jim še stavbe, ki bi jih mogoče težko imenovali kulturni spomeniki, vendar smo se zanje odločili, ker so zanimive in so bile in so še pomemben del našega kraja. Namen naloge je bil tudi predstaviti objekte, ki so nastali zaradi različnih vzrokov in v različnih obdobjih Mengša.

Otroci so nalogo zelo dobro sprejeli. Sprva so predlagali le raziskavo o kmečki hiši, vendar so učenci prihajali z novimi in novimi idejami, naloga pa je dobila precej večjih obseg, kot je bil predviden sprva. Razveseljivo je, da so se v delo vključile tudi družine nekaterih mladih raziskovalcev.

Učenci so pri delu spoznavali različne metode raziskovalnega dela: anketo, razgovor, kritično analizo virov, zbiranje podatkov, učili so se uporabljati literaturo in sintetizirati zbrane podatke. Poudarek je bil na timske delu. Otroci so k nastanku naloge prispevali v skladu s svojimi sposobnostmi in interesi, ki so bili raznoliki. Zato smo nalogo obdelali z vidika etnologije, zgodovine, likovne vzgoje, fizike, gospodinjanskega pouka, tehnične vzgoje in fotografiranja.

Ob svojem delu so otroci spet spoznali drobec iz preteklosti svojega kraja. Delček te preteklosti jim je celo uspelo iztrgati pozabi. Upamo, da se tako učijo spoštovati kulturno dediščino in vse, kar so jim zapustile prejšnje generacije.

Mentorici

Nalogo posvečamo Mengšu in okolici, saj nimamo radi svoj kraj, hkrati pa je to naš prispevek k skorajšnji dvestoti obletnici osnovne šole v Mengšu.

Tako kot skoraj vse stvari v življenju tudi naša naloga ni dokončna. Odprli smo nekaj zanimivih tem. Ne domišljamo si, da smo v njih povedali vse. To tudi ni bil naš namen. Želimo si, da bi z raziskovanjem nadaljevali, mi ali kdo drug. Bližje zaključka naloge smo bili, bolj zanimiva vprašanja so se nam odpirala. Včasih se nam je zazdela, da naloge ne moremo zaključiti, saj smo kar naprej odkrivali nove vire in spoznanja.

Sedaj vemo, da je to šele začetek, nadaljevanje še čaka nas ali naše naslednike.

Člani zgodovinskega krožka

Grajska kapela svetega Lovrenca na Gobavici

Foto: Janez Škrlep

DRUŠTVA

Z OBČINSKEGA PRVENSTVA GASILCEV V IHANU

Občinsko prvenstvo v gasilskih veščinah, ki ga vsakokrat organizira OGZ Domžale, se je letos odvijalo na nogometnem igrišču v Ihanu. Skupaj sta nastopili 102 desetini iz cele občine. V soboto, 25. septembra, so merili moči mladinke, mladinci, pionirke in pionirji. Tekmovalo je 46 desetini, od tega 9 iz našega območja oziroma KS Mengeš. Teden dni kasneje, 2. oktobra, so tekmovali članice in člani v 56 desetinah, med katerimi je bilo 11 naših. S to udeležbo smo lahko zadovoljni, saj smo po številu desetini prednjačili, končni rezultati pa so pokazali, da so bile vse tudi zelo uspešne, zato smo nanje lahko upravičeno ponosni. Seveda je bilo nekaj spodrsiljajev, a jim jih ne smemo šteti v slabo, saj mladost, trema, tekmovalni duh in revilstvo tudi tu opravijo svoje. Najvažnejše je, da so vse naše desetine dobro izurjene in pripravljene za vsakovrstno posredovanje ob požarih oziroma elementarnih nesrečah.

Želimo si, da bi v prihodnje prav tako vestno in polni zanosa sodelovali na gasilskem področju in si utrjevali pridobljeno znanje.

REZULTATI TEKMOVANJA

PIONIRKE /8 EKIP/

1. Peče
2. Moravče
3. Vrhpolje

PIONIRJI /18 EKIP/

1. Loka
2. Dob
3. Blagovica

MLADINKE /7 EKIP/

1. Homec
2. LOKA
3. TOPOLE

MLADINCI /13 EKIP/

1. Blagovica
2. MENGEŠ II
3. Dob
4. MENGEŠ I
5. TOPOLE

ČLANICE A /7 EKIP/

1. TOPOLE
2. LOKA
3. Trzin

ČLANICE B /4 EKIPE/

1. MENGEŠ
2. Tosama
3. Moravče

ČLANI A /28 EKIP/

1. Dob I
2. Domžale I
3. Dob II
7. MENGEŠ
11. FILC MENGEŠ
21. TOPOLE

ČLANI B /18 EKIP/

1. TOPOLE II
2. Dob
3. MENGEŠ
8. LOKA
9. TOPOLE I

Jože Brojan

izrekamo zahvalo tudi pokroviteljem, ki so pomagali preostalim našim desetinah. To so: BIFE Helena Juhant in MIZARSTVO Simon Šarc iz Loke, KMEČKI TURIZEM "BLAŽ" z Dobena in trgovina s tekstilom LANEN CVET iz Most pri Komendi. Posebna zahvala gre tudi VRTNARIJI Hubat z Dobena, ki je okrasila naš gasilski dom.

Vsem pokroviteljem še enkrat iskrena hvala za njihovo nesebično pomoč, pri nadaljnjem delu pa jim želimo veliko poslovnega uspeha in jih pozdravljamo z gasilskim pozdravom **NA POMOČ.**

Jože Brojan

NAŠI POKROVITELJI SI ZASLUŽIJO MEDALJO

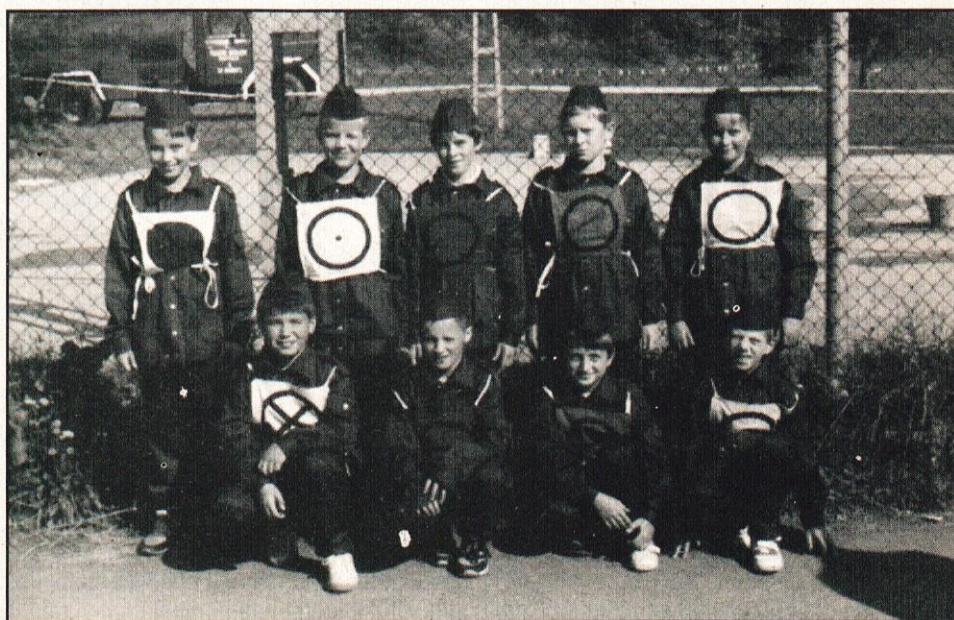
Gasilsko društvo Loka se najlepše zahvaljuje pokroviteljem ženske olimpijske desetine, ker so ji omogočili odhod na gasilsko olimpiado v Berlin in osvojiti zlato medaljo. Brez njihove pomoči bi se le težko udeležila tega tekmovanja, ki je cilj mnogih športnikov širom po svetu. Našim "zlatim" dekletom je to uspelo ob podpori podjetja GRADIANT iz Ljubljane, ki izdeluje težko mehanizacijo in teniška igrišča, trgovine s tekstilom HA-NI iz Mengša, KRAJEVNE SKUPNOSTI Mengeš, HIT-FIT centra iz Mengša in podjetje G.m.b.H. iz Münchna. Ob tej priliki

MII AMIGO d.o.o.

Podjetje za kulturo, izobraževanje in rekreacijo

61234 MENGEŠ
TELEFON / FAX
061 / 73 93 53

TEČAJI ZA OTROKE IN ODRASLE

Loški pionirji so letošnji občinski prvaki.

Foto: Jože Brojan

ŠPORT

MI PA ŽE MIGAMO

Če se želite razgibati v prijetni družbi, to lahko storite v telovadnici Partizana Mengeš. Z vadbo smo pričeli v vseh oddelkih oziroma sekcijah.

Najmlajši imajo vadbo vsak torek ob 17. uri, za šolarje je vadba vsak četrtek ob 17. uri. V soboto smo pričeli z vadbo v namiznoteniški šoli za učence in učence 1. in 2. razredov.

Ob ponedeljkih in petkih ob 20. uri je vadba za rekreativne igralce namiznega tenisa, v torek je rekreacija za ženske prav tako ob 20. uri. Aerobika je v ponedeljek ob 20. uri v telovadnici osnovne šole, v sredo ob isti uri pa v telovadnici Partizana. Rekreacija za moške je vsak četrtek ob 20. uri. Vsak torek pa bodo prišli na svoj račun igralci badmintona. Vadba je od 20. ure dalje v telovadnici osnovne šole. Odbojko igramo ob sredah v telovadnici osnovne šole, mladi pričnejo z vadbo ob pol sedmih, članice in člani pa ob 20. uri.

Vse podrobnejše informacije lahko dobite vsako sredo ob 18. uri v telovadnici Partizana ali telefonično pri predsedniku društva. Pokličite 737-933 v dopoldanskem času.

Če želite kaj storiti zase, potem se vključite v vadbo pod strokovnim vodstvom vaditeljev Partizana Mengeš.

Jože Mlakar

GOBE, GOBE

Čopasta tintnica, mrtvaška trobenta, veliki slinar, kozji parkelj, ...

Veste, kaj ta imena predstavljajo? To so imena gob. Veliko jih verjetno ne poznate ali pa morda tudi.

V tednu od 04. do 08. oktobra letošnjega leta je bila v mengeški šoli razstava gob priznanega slovenskega gobarja, g. Jožeta Kosca. V šoli poučuje nadebudno mladino matematiko in fiziko, pa ga imajo kljub temu otroci zelo radi. V času mojega obiska na šoli je kar mrgolelo deklet in fantov okrog njega. Dejstvo potrjuje, da je šola lahko prijaznejša prav zaradi učiteljev, ki niso klasični v svojem podajanju snovi. Zanimajo se še za kaj drugega kot zahteva strogi učni načrt.

G. Jože uživa v gobah. Pozna jih veliko, ki še nimajo slovenskega imena, latinska pa kar stresa iz rokava. Že ob prvem pogledu loči veliko število mušnic, jurčkov, ... vsaka goba ima svoje ime, za nepoznavalca pa so vse prav enake.

Za nabiranje ga je navdušila stara mama, ki je gobe uporabljala za prehrano. Vnuk Jože pa uživa, ko gre zgodaj zjutraj ali po pouku v gozd, domov pa prinese polne košare tega lepega čudesa narave.

V lanskem letu je razstavljal na Gospodarskem razstavišču s svojimi prijatelji na sejmu Narava - zdravje. Z velikim številom gob je bil vodilni v slovenskem gobarskem društvu, vendar je sam preveč skromen, da bi to povedal.

G. Jože, želim vam, da bi naslednje leto vaša šolska razstava bila odprta tudi za učence drugih šol in bi jim sami povedali kaj več o skrivnostih gobarjenja!

Tatjana Sivec Strmšek

GOSPODINJSKI NASVETI

KROMPIR

Jesenski čas je čas priprave ozimnice, med katero spada v prvi vrsti krompir. Smotno je, da si vsaka družina načrtno priskrbi količino, ki bo zadoščala do novih, mladih sladkih plodov. Tudi v naši državi se zelo zgodaj pojavi mladi krompir z mnogo več hranilnimi snovmi kot stari, pa še drag ni.

Krompir ločimo glede na pripravo. Če družinski člani (predvsem mlajši) radi jedo ocvrt krompir (pommes frites), kupimo primerno količino Desirré sorte. Za kuhanje in pečenje uporabljamo bel krompir.

Pregledamo, če je naša klet primerna za shranjevanje. Shramba mora biti čista, suha in zračna. Najprimernejša temperatura za jedilni krompir je 4 do 6° C. Če je hladneje, krompir sladi, če pa pade temperatura pod ničlo, celo zmrzne. Pri temperaturi 9° C se v krompirjevih gomoljih tvori iz škroba sladkor. Najprimernejša zračna vlaga je 90 do 95%. Prostor mora biti temen, kajti na svetlobi krompir pozeleni, v njem se povečujejo količine strupenega solarina, ki človeku in živalim škodi. Krompir moramo shraniti tako, da lahko do gomoljev priteka hladen zrak, odvajata pa se ogljikov dvokis in voda, ki nastajata zaradi dihanja gomoljev. Manjše količine hranimo v lesenih zabojih, ki so nekoliko dvignjeni od tal, da zrak lahko kroži.

V prostorih za shranjevanje krompirja ne smemo hraniti snovi z močnim vonjem, saj se krompir rad navzame vsakega vonja (npr. bencin).

Ker pa se krompir uporablja v vsakodnevni prehrani, vam predlagam dva malo drugačna recepta.

Za štiri osebe potrebujemo:

8 srednje velikih krompirjev

papriko

poper

česen v prahu

10 žlič ribanega parmezana

Krompir narežemo na tanke lističe in ga položimo v namazan pekač. Potresemo ga z začimbami in v pečici pečemo 10 minut na eni strani, potem ga obrnemo, potresemo s sirom in pečemo še 5 minut na drugi strani.

Serviramo ga lahko kot samostojno jed ali s ketchupom.

Jetna ponev za štiri osebe

0.50 kg telečjih jeter

5 dag moke

2 čebuli

4 dag olja

1/2 l mesne juhe

sol

poper

0.40 kg krompirja

0.25 kg jabolk

Čebulo in jetra narežemo na tanke lističe. Jetra povaljamo v moki. V ponvi segrejemo olje ter prepražimo čebulo in jetra. Pražena jetra vzamemo iz posode in jih zložimo v nepregorno posodo. Na preostanku maščobe prepražimo preostalo moko, zalijemo z juho in začimimo s poprom in soljo. Omaka mora biti kremasta.

Krompir zrežemo na lističe, jabolka očistimo in zrežemo na rezine.

V posodo, kamor smo dali jetra, zložimo še krompir in jabolka ter vse skupaj prelijemo z omako. Postavimo v pečico, segreto na 180° C, in pečemo 1 uro in pol.

Opomba:

namenoma nisem pisala, da krompir olupimo. Sodobna kuhinja priporoča samo dobro opran in očiščen gomolj, katerega poljubno režemo. Tako se izloči manj hranilnih snovi.

Justina Urbanec

Foto: Brane Ravnikar

SMEH NI GREH

PODOBE PREDNIKOV V TRDINOVIH BELEŽNICAH

Malo za šalo in tudi zares tokrat o mengeškem rojaku Janezu Trdini nekoliko drugače. V knjižni zbirki so l. 1987 izšle tri knjige pisatelja Janeza Trdine s skupnim naslovom Podobe prednikov. Tu so zbrani zapiski Janeza Trdine iz obdobja 1870 do 1879. V sedemindvajsetih "zapisnih knjižnicah", ki jih hrani Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, je pisatelj Janez Trdina zapisal vse mogoče, kar je našel "na terenu" v okolici Novega mesta, kjer je živel. Ob poliču vina je po cele dneve preždel v gostilni, vlekel na ušesa in zapisoval, zapisoval... Mnogo so mu tudi sami "pojamrali" in vse ni ravno v čast vrlim Dolenjcem. Nekdo mi je rekel: "To bi ga pretepli, če bi bil še živ."

Še posebno etnologi so vzeli "vse za dobro" kot dragoceno etnološko dediščino.

Tokrat objavljamo njegov zapis o togoti dolenskih bab in o tem, kako se obnašajo Dolenjci, kadar zbolijo. Ti dve zgodbi sta iz tretje knjige njegovih zapiskov, ki nosi naslov Trezne vinske in praznovorne (str. 798, 801, 802).

Marija Cvetek

Togota dolenskih bab je silna. Kuhati si mora mož sam, tudi žival sam gleštati, "baba" po več dni ne prime za nobeno delo. Včasih pobegne ali pa se naredi bolno. Surovo napadajo moža žlahto, tudi taščo. Za vsako besedo prijemljejo, da imajo le kak izgovor za svojo zlobo. Tudi proti otrokom često v svoji jezi divje in neusmiljene. Precej je zamera, npr. če mož veli: to je moje, za svoje si ga že smem privoščiti kako kupico itd. skoči pošast precej po koncu in jame rujoveti, kaj jej očita da ona nima nič. Če si moževa mati kaj skuha ali sama kaj utrga na vrtu in njivi, pita jo mrha s tatico. Sama je brezobzirna pa zahteva od drugih vendar le naj večjo prizanesljivost in nežnost. Sploh so možje dosti bolj potrpežljivi od bab, ker jih je sram ljudi in so že po naravi bolj dobrodušni. Ali marsikteri pa obupa in se uda brezmeremu pijanstvu. Take babe se naj laglje ukrote, če jim mož nič ne brani proč iti. Ker za službo niso, se kmali spet povrnejo in skušajo svojo oslarijo včasih popraviti s kako debelo burko, sram jih je malokedaj, ali če se mož postavno drži in greh odpusti, se dostikrat nekako udado se ve kolikor je to takim srboriticam mogoče.

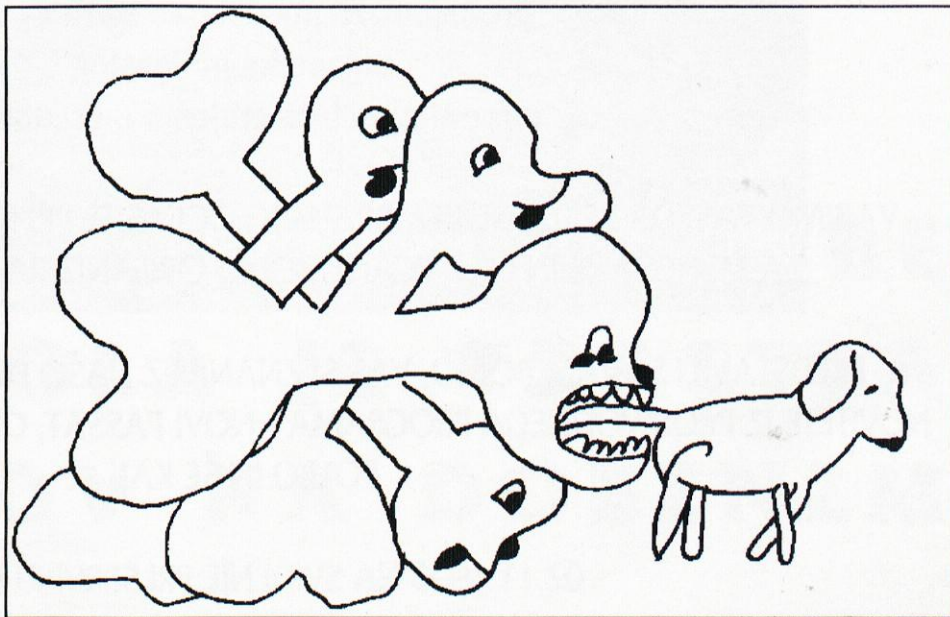
Dolenci v bolezni so ali strašno nepremišljeni in predrzni da se nič ne varujejo pa tudi in še bolj pogostoma neizrečeno mehke in mehkužne mile jere, ki se grozno same sebi smiljijo in neprenehoma stokajo in javkajo in tožarijo svoje bolečine pohodnikom, katerih se nikoli ne manjka.

Sosebno če boluje kaka ženska, dohajajo babe ena za drugo in priporočajo in znašajo svoja oslovstva zdravila. Bolnik jih uživa ob enem z zdravnikovimi in ta zmes ni čudo da bolezen podaljšuje. Ljudje mislijo da je treba vse skušati, če ne pomaga ena reč bo pa morda druga. Če je bolniku vroče, odpira si okna, če prav vsak pameten človek ve, da je to škodljivo zl. kedar vleče / piše veter. Grenka zdravila delajo strah in vedno žalovanje in ječanje, bolniki bi hoteli prav prijetno ozdraveti. Utrujen je Dolenec malo in premagovati se čisto nič ne zna. Kedar zboli podoben je ves malemu otroku. Nekteri je zdrav za vse jako pameten, če zboli pa se zdravi na vso moč neumno. Mnogi ne pokličejo pred doktorja kakor v naj huji sili, raje poslušajo babe škoda jim se zdi tudi denarja, ki ga treba dati doktorju in lekarnici. Zdi jim se tažavno, če hodi k njim dosti ljudi, če ne, pa zdihujejo, da se nihče zanje ne briga in ne mara.

KOSTI SO POJEDLE NAŠEGA PSA

Mamica mi je danes ukazala, naj nesem psa kostem. Vzela sem iz kosti štedilnik, dala v sol skledo in v vodo nalila kruh ter odnesla po psu stopnice. Kost so bile zelo vesele psa. Od veselja so skočile pokonci. Zgrabile so psa Dika in hrustale z močnimi zobmi. Na koncu je skleda še polizala psa in se še nekaj časa oblizovala.

Urška Vahtar, 4.a

OGLASI

V Mengšu ali bližnji okolici iščem stanovanje ali sobo. Sem mlad, pošten in skromen fant. Pokličite po telefonu: (061) 737-075.

Kronika Mengeš in Trzin skozi čas je še vedno naprodaj za vse, ki je še nimate ali pa jo želite podariti. Možnost plačila na več čekov.

Pokličite na KS Mengeš. Tel: (061) 737-081.

OBVESTILA

V soboto, 30. okt. 1993, bo ob 16. uri proslava pri spomeniku padlim talcem na Zalokah v Mengšu, ob 17. uri pa pri spomeniku padlim v Loki.

Slavnostna otvoritev prizidka k šoli bo v soboto, 20.11.1993, ob 9. 30 uri

V uradu KS Mengeš zbirajo pripombe za kroniko Mengeš in Trzin skozi čas. Uradne ure ob ponedeljkih, sredah in petkih od 8. do 12. ure, ob sredah tudi popoldne od 14. do 16. ure.

NAGRADNA UGANKA

V Mengšanu boste lahko reševali različne uganke, križanke, rebuse.

Najbolj zanimivo je, da bodo vse nagradne. Podjetja in zasebniki bodo prispevali bogate nagrade. Vaša naloga je samo, da pravilno rešitev pošljete na uredništvo Mengšana najkasneje do 05. v mesecu. Izžrebanci bodo o nagradah obveščeni pismeno, njihova imena pa bomo

objavili v vsaki naslednji številki.

Danes za začetek zastavljamo zelo láhko. Abecedo poznamo vsi, zaporedje črk pa tudi. Izpisati morate 1., 6., 8., 14., in 15. črko v slovenski abecedi. Ena od teh črk se ponovi dvakrat. Dobljene črke premečite in dobili boste rešitev.

Nagrade v prvi številki Mengšana prispeva KS Mengeš.

1. nagrada: kronika Mengeš in Trzin skozi čas
2. nagrada: zastava Mengša
3. nagrada: majolika z mengeškim grbom

Rešitve pošljite do 05. novembra 1993 na
Rnaslov: Uredništvo Mengšana,
Ogrinovo 5, 61234 Mengeš.

KRAJANI MENGŠA!

OD SEDAJ TUDI V MENGŠU POOBLAŠČENI PRODAJALEC VOZIL IZ PROGRAMA Volkswagen in Audi!

Na osnovi dolgoletnega servisnega sodelovanja nam je zastopnik največjega evropskega proizvajalca vozil dodelil status pooblaščenega trgovca teh renomiranih vozil.

V ta namen smo izdelali nov prodajno-razstavní salon, ki ste ga Mengšani že gotovo opazili.

Upamo, da boste skupaj z nami delili veselje s to novo kvalitetno pridobitvijo za naš Servis in tudi kraj Mengeš.

Poleg naših renomiranih servisnih uslug

avtomehanična dela

avtokleparska dela

avtoličarska dela

oskrba z rezervnimi deli

vam odslej nudimo tudi prodajo novih vozil Volkswagen in Audi

prodajo vozil po sistemu staro za novo

organiziramo leasing

informiramo in svetujemo o kreditiranju

**VABIMO VAS, DA SE 02. NOVEMBRA 1993 OGLASITE PRI NAS NA GORENJSKI CESTI 13.
ZA MENGŠANE IN OKOLIČANE BOMO ORGANIZIRALI DAN ODPRTIH VRAT.**

**PREDSTAVILI SE VAM BOMO, VAS SEZNANILI Z NAŠO DEJAVNOSTJO IN POKAZALI
NOVITETE IZ PROIZVODNEGA PROGRAMA - NOVI PASSAT, GOLF, CABRIO, GOLF VARIANT
POLLO IN ŠE KAJ.**

02.11.1993 NA SVIDENJE PRI SERVISU DEBEVC